

PRZEGLĄD PRASY Z. S. R. R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Dodatek do Nr. 116 (215) Codziennego Biuletynu Wydziału Prasowego M. S. Z.

Warszawa, środa 19 września 1928 r.

TREŚĆ: ZSRR. a sprawy zagraniczne: Sprawa ewakuacji Nadrenji. — Polska a Rumunja. — Sprawy wewnętrzne: Sprawy narodowościowe. — Polityka socjalna i zawodowa. — Sprawy gospodarcze. — Notatki i informacje: Różne. — Artykuły nieuwzględnione.

Z. S. R. R. A SPRAWY ZAGRANICZNE.

SPRAWA EWAKUACJI NADRENJI.

Izwiestja 16.IX. w koresp. (Kajt'a) z Berlina podkreślają, że minorowy ton prasy niemieckiej w sprawie obrad genewskich należy przypisać z jednej strony temu, że od Niemiec niespodzianie zażądano realnej kompensaty za ewakuację Nadrenji, z drugiej zaś temu, — że w bliskiej przyszłości można liczyć co najwyżej na ewakuację II-ej strefy.

Po fakcie zrzeczenia się przez delegację niemiecką na sesji Ligi słusznych żądań natychmiastowej ewakuacji Nadrenji i ograniczenia się tej delegacji li tylko do żądania ustalenia jej terminu, Francuzi wzamian za to proponują tylko — mające wątpliwą wartość — oświadczenie o ich zasadniczej gotowości do ewakuacji Nadrenji.

Jeśli potwierdzą się ostatnie doniesienia o zamiarze Briand'a rozszerzenia żądań francuskich w sprawie nienaruszalności granic również w odniesieniu do granic niemiecko-polskich — to niezwykle trudno będzie wierzyć w możliwość pozytywnego wyniku rokowań genewskich, nawet jeśli się weźmie pod uwagę gwałtowną potrzebę sukcesów zewnętrznych, dla socj.-demokracji niemieckiej, a to ze względów wewnętrzno-politycznych.

Następnie dziennik omawia punkt widzenia prasy niemieckiej co do tego, że rokowań w sprawie ewakuacji nie należy wiązać z kwestją odszkodowań. „Izwiestja“ zaznaczają: podobne oświadczenia prasy niemieckiej potwierdzają to, że żadne z politycznych stronnictw niemieckich, nie wyłączając socj.-demokracji, nie zechce obecnie wystąpić z propozycją takiego uregulowania stosunków francusko-niemieckich, któreby mogło niekorzystnie wpłynąć na stosunki Niemiec z Stanami Zjednoczonymi. Nauczony gorzkim doświadczeniem społeczeństwo niemieckie, widocznie, obawia się iluzji co do przychylnego stanowiska Ameryki do zagadnienia wzajemnego finansowego porozumienia państw europejskich.

Izwiestja 16.IX. p. n. „Porażka Polski w Genewie“ omawiają głosy prasy polskiej w sprawie ewakuacji Nadrenji, przyczem dodają od siebie: Rokowa-

nia w sprawie ewakuacji Nadrenji nie przestają niepokoić politycznych kół polskich. Polska prasa aczkolwiek zdaje sobie sprawę z tego, że jej punkt widzenia w sprawie ewakuacji nie będzie wzięty pod uwagę, to jednak wysuwa ponownie wszystkie pretensje polskie, związane z tem zagadnieniem.

POLSKA A RUMUNJA.

Izwiestja 14.IX. w koresp. (Petresku) z Bukaresztu p. n. „Piłsudski na wywczasach“, podkreślają, że pośpiech, z jakim urzędowa prasa rumuńska zaprzecza pogłoskom zagranicznym o przygotowywaniu przez marsz. Piłsudskiego nowego porozumienia z Rumunją, skierowanego przeciwko ZSRR., — świadczy o „nieczystym sumieniu“. Dziennik omawia przygotowania Rumunji do przyszłej wojny, o czym — jego zdaniem — mają świadczyć: planowe przygotowania na tyłach; budowa okrętów wojennych; wznowienie sprawy stworzenia angielskiej bazy morskiej na wybrzeżu rumuńskim; zmobilizowanie przemysłu metalurgicznego przy pomocy kapitałów angielskiego i czechosłowackiego.

Tempo, w jakim rozwijają się powyższe przedsięwzięcia, świadczą — zdaniem dziennika — o tem, że Rumunja wcale nie odrzuca myśli odegrania roli najemnika w przyszłej wojnie, jeśli rola taka okazałaby się dla niej korzystna. „Można powątpiewać — pisze dziennik — czy sytuacja burżuazyjnej Europy, przeżywającej po Locarno nową orientację, dostatecznie dojrzała dla awantur wojennych. Faktem bezprzecznym jest jedno, że plan tych awantur został opracowany bardzo drobiazgowo i zostały zmobilizowane wszystkie środki techniczne, niezbędne dla urzeczywistnienia awanturniczej polityki“.

Wizyta marsz. Piłsudskiego — zdaniem dziennika — przyczyniła się do przyłączenia się Rumunji do Paktu Kellogga bez żadnych zastrzeżeń, pomimo, iż przedtem rząd rumuński oświadczył, że dla Rumunji nawet zastrzeżenia francuskie nie są wystarczające.

Zdaniem Izwiestji — jeśli rokowania pomiędzy Polską i Rumunją w kwestjach politycznych doty-

PRZEGLĄD PRASY Z.S.R.R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Dołączony do Nr. 116 (212) Codziennego Biuletynu Wydawnictwa Prasowego M. Z. L.

Warszawa, środa 19 września 1928 r.

TRZĘŚĆ: ZSRR, a sprawy zagraniczne: Sprawa ewakuacji Nadrenji. — Polska a Rumunia. — Sprawy wewnętrzne: Sprawy narodowościowe. — Polityka socjalna i zawodowa. — Sprawy gospodarcze. — Notatki i informacje: Różne. — Artykuły nieważnione.

Z. S. R. R. A SPRAWY ZAGRANICZNE

SPRAWA EWAKUACJI NADRENI

Lwów 16.IX. w koresp. (Ka'ta) z Berlina podkreśla, że minutowy ton prasy niemieckiej w sprawie obrad genewskich należy przypisać z jednej strony temu, że od Niemiec niespodzianie żądano realnej kompensaty za ewakuację Nadrenji, z drugiej zaś temu, że w bliskiej przyszłości można liczyć co najwyżej na ewakuację II-iej stręły.

Po fakcie zrzeczenia się przez delegację niemiecką na sesji Ligii sztasnych żądań natychmiastowej ewakuacji Nadrenji i ograniczenia się tej delegacji li tylko do żądania ustalenia jej terminu, Francuzi wzamian za to proponują tylko — mając wgląd w wartość — oświadczenie o ich zasadniczej gotowości do ewakuacji Nadrenji.

Jeśli potwierdzi się ostatnie doniesienie o zamiarze Briand'a rozszerzenia żądań francuskich w sprawie nienustralskości granic również w odniesieniu do granic niemiecko-polskich — to niezwykle trudno będzie wierzyć w możliwość pozytywnego wyniku rokowań genewskich, nawet jeśli się weźmie pod uwagę gwałtowną potrzebę sukcesów zewnętrznych, dla socj.-demokracji niemieckiej, a to ze względu we-więtrano-politycznych.

Następnie dziennik omawia punkt widzenia prasy niemieckiej co do tego, że rokowań w sprawie ewakuacji nie należy wiązać z kwestją odszkodowań. „Lwów 16.IX” zaznacza: podobne oświadczenia prasy niemieckiej potwierdzają to, że żądane z politycznych stanowisk niemieckich, nie wyłącza socj.-demokracji, nie chce obecnie wystąpić z propozycją takiej go uregulowania stosunków francusko-niemieckich, który mogłyby niekorzystnie wpłynąć na stosunki Niemiec z Stanami Zjednoczonymi. Narozwnie gorzkim doświadczeniem społeczeństwo niemieckie widocznie opawia się liczyć co do przyszłego stanowiska Ameryki do zażądania wzajemnego finansowego porozumienia państw europejskich.

Lwów 16.IX. p. n. „Porządek Polski w Genewie” omawiają głosy prasy polskiej w sprawie ewakuacji Nadrenji, przyczem dodają od siebie: Rokowań

nia w sprawie ewakuacji Nadrenji nie przestają nie-okończone politycznych kół polskich. Polska prasa szkol-wiek zdaje sobie sprawę z tego, że jej punkt widzenia w sprawie ewakuacji nie będzie wiążący pod uwagę, to jednak wysuwa ponownie wszystkie pretensje polskie, związane z tem zagadnieniem.

POLSKA A RUMUNIA

Lwów 16.IX. w koresp. (Petresku) z Bukaresztu p. n. „Pliński na wyścasy”, podkreśla, że podjętych z jakim urzędowa prasa rumuńska zaprzecza pogłoskom zagranicznym o przygotowywaniu przez marsz. Piłsudskiego nowego porozumienia z Rumunją, skierowanego przeciwko ZSRR. — Świadczą o „niezłym sumieniu”. Dziennik omawia przygotowania Rumunii do przyszłej wojny, o czem — je-go zdaniem — mają świadczyć: planowe przygotowania na tyłach; budowa okrętów wojennych; wznowienie sprawy stworzenia angielskiej bazy morskiej na wybrzeżu rumuńskim; zmobilizowanie przemysłu metalurgicznego przy pomocy kapitałów angielskiego i czeskosłowackiego.

Tempo, w jakim rozwija się powyższe przedsięwzięcia, świadczy — zdaniem dziennika — o tem, że Rumunia wcale nie odrzuca myśli o ograniczeniu roli nasennika w przyszłej wojnie, jeśli rola taka okazałaby się dla niej korzystną. „Można powtórzyć — pisze dziennik — czy sytuacja burżuazyjnej Europy, przewijającej po Locarno nową orientację, dostatecznie dojrzała dla awantur wojennych. Faktem bezprzecywnym jest jedno, że plan tych awantur został oparty gówny bardzo drobnie i zostały zmobilizowane wszystkie środki techniczne, niezbędne dla urzeczywistnienia awanturycznej polityki.”

Wizyta marsz. Piłsudskiego — zdaniem dziennika — przyczyniła się do przyłączenia się Rumunii do Faktu Kellogga bez żadnych zastrzeżeń, pomimo iż przedtem rząd rumuński oświadczył, że dla Rumunii nawet zastrzeżenia francuskie nie są wystarczające.

Zdaniem Lwów 16.IX — jeśli rokowania pomiędzy Polską i Rumunją w kwestjach politycznych doty-

czyły „formalnego“ dostosowania się do wytworzonej, po podpisaniu paktu Kellogga, sytuacji, — to w kwestiach wojskowych, rozmowy dotyczyły bezsprzecznie dalszej współpracy polsko-rumuńskiej. Niemalże zainteresowanie z punktu widzenia „przyszłych awantur“ musiało wzbudzić również zagadnienie budowy linii kolejowej wzdłuż Dniestru (od Chocina do Akkermanu), co armii polskiej umożliwiłoby wzięcie udziału w obronie Besarabji.

„Takie są niewinne zajęcia — pisze autor — które wypełniły letnie wyuczasy Marszałka, poświęco-

ne, jak twierdzą urzędówki rumuńskie, tylko przyjacielskim pogawędkom w cichem Tyrgowiszty“. Dobrze poinformowany „Pester Lloyd“, niemający potrzeby przemilczania sekretów swoich sąsiadów, wyjaśnił rolę francuskiego generała Lerond'a w dziele przygotowania wyjazdu Piłsudskiego do Rumunji. Delikatna misja Lerond'a — wg. Izwiestji — wyszła nie z inicjatywy samej Francji, jak o tem pisze „Pester Lloyd“, lecz nawet po porozumieniu się Quai d'Orsay z Anglią, której plany na Bałkanach i w Europie środkowej nie mijają się wcale z francuskimi.

SPRAWY WEWNĘTRZNE.

SPRAWY NARODOWOŚCIOWE.

Trybuna Radziecka Nr. 35 omawia organizację sovietów polskich w USRR. Pismo zaznacza, że ostatnia narada komunistycznych biur polskich zwróciła uwagę na nadzwyczaj doniosłą sprawę obsługi ludności polskiej w sovietach nie polskich. Zagadnienie to ma tem większe znaczenie, że ludność polska ZSRR jest bardzo rozproszona i tylko w nielicznych miejscowościach zamieszkuje zwartymi masami. W USRR soviety polskie ogarnęły niewiele Polaków, mianowicie z 377 tysięcy ludności polskiej w obrębie działania sovietów polskich mieszka zaledwie 120 tysięcy osób. Polacy mieszkają w obrębie 2250 sovietów wiejskich na Ukrainie, zaś posiadają tylko 142 własne soviety wiejskie. Zagadnieniem tem zajęła się wszechukraińska narada organizacyjna. W wyniku jej obrad ustalono pojęcie t. zw. mieszanych sovietów, które mogą być tworzone w okręgach z mieszaną ludnością. Tam, gdzie Polacy stanowią mniej niż jedną trzecią ludności, istnieć będą soviety ukraińskie lub innej narodowości z tem, że prawa ludności polskiej zabezpieczone będą przez istniejące ustawodawstwo. Tam zaś, gdzie Polaków jest więcej niż dwie trzecie ludności, powstawać będą soviety polskie z zabezpieczeniem praw pozostałej ludności. Dokonane obliczenia świadczą o tem, że na Ukrainie istnieje 150 sovietów, w których obrębie ludność polska stanowi więcej niż 33% i mniej niż 60% ogólnej liczby mieszkańców. Są to 24 soviety w okręgu Korosteńskim, 33 — w okręgu Wołyńskim, 19 — w Szepietowskim, 23 — w Proskurowskim, 8 — w Kamienieckim, 11 — w Mohilowskim, 6 — Kijowskim i 14 — w Berdyczowskim. We wszystkich tych wypadkach utworzone będą mieszane soviety polsko-ukraińskie.

POLITYKA SOCJALNA I ZAWODOWA.

Izwiestja 15.IX. donoszą, że prezydium C. K. W. sovietów RSFSR. zaniechało rozpatrywania spraw wynikłych z powodu wysiedlania b. obywateli ziemskich z resztówek byłych ich posiadłości, wobec tego, że kampanja tego wysiedlania została całkowicie ukończona.

Izwiestja 14.IX. donoszą o wprowadzeniu 7-godzinnego dnia pracy w kilku fabrykach manufaktury w Iwanowo-Wozniesiensku.

Wieczerniaja Moskwa 14.IX. ogłasza wywiad z komisarzem ludowym spraw wewnętrznych RSFSR.

Tołmaczowem w sprawie dekretu rządu RSFSR. o zaniechaniu municypalizacji prywatnych nieruchomości miejskich. Tołmaczow oświadczył, że dekret o municypalizacji wydany był w roku 1922, zaś municypalizacja prywatnych nieruchomości miejskich trwała do roku 1928. Właściciele nieruchomości nie byli pewni swego stanu posiadania. Wynikały z tego ujemne dla całokształtu gospodarki sowieckiej skutki: kapitał prywatny nie dbał o stan swych nieruchomości, niechętnie brał udział w budowie nowych gmachów mieszkalnych. Obecnie właściciele nieruchomości prywatnych uzyskują pewność, iż nieruchomości te pozostaną na zawsze ich własnością. Unicestwi to ujemne skutki dekretu o municypalizacji nieruchomości. Zmieniając w ten sposób zasadniczą ustawę sowiecką, dbał rząd sowiecki nie tyle o kapitał prywatny, ile o klasę robotniczą, ponieważ nowa polityka mieszkaniowa rządu sowieckiego ułatwi kapitalistom budowę nowych gmachów, do których przed 1.X. 1929 r. przesiedlone będą wszystkie osoby, których dochód roczny przewyższa 3 tysiące rubli. W ten sposób liczne mieszkania w nieruchomościach miejskich będą zwolnione przez „nepmanów“. Stworzy to lepsze warunki mieszkaniowe dla robotników i urzędników sowieckich.

Krasnaja Gazeta 6.IX. podaje, że centralna rada sowieckich związków zawodowych oraz centralne komitety poszczególnych związków rozpoczęły przygotowania do zawarcia nowych umów zbiorowych w przemyśle sowieckim. Nowe umowy zawierane będą z uwzględnieniem świeżo wydanych przepisów taryfowych.

Raboczaja Moskwa 5.IX. ogłasza okólnik komitetu organizacji partyjnej w Moskwie do wszystkich „komórek“ partji w instytucjach sowieckich oraz w przemyśle sowieckim w gubernji Moskiewskiej w sprawie wyborów do komitetów fabrycznych i zawodowych. Komitet partyjny wzywa wszystkich członków partji i Z. M. K. do udziału w tych wyborach w celu usprawnienia działalności wymienionych komitetów zawodowych.

Raboczaja Moskwa 5.IX. podaje, że rada komisarzy ludowych RSFSR. ustaliła na wniosek komisarza ludowego zdrowia, że likwidacja plagi bezdomnych dzieci w miastach RSFSR. powinna nastąpić bezwzględnie w pięcioletnim terminie.

SPRAWY GOSPODARCZE.

Prawda 15.IX. oświadcza w art. wst., że akcja magazynowania zboża przykuwa obecnie uwagę rządu sowieckiego. Dotychczasowe wyniki tej akcji stwier-

dziły, iż na drodze ku pomyślnemu jej ukończeniu nie ma żadnych poważnych przeszkód. Należy jedynie zwalczać wzajemną konkurencję instytucyj aprowizacyjnych, które prowadzą akcję magazynowania zboża, jak również nie dopuszczać do wypadków stosowania t. zw. nadzwyczajnych metod skupu zboża.

Izwiestja 14.IX. omawiają w art. wst. powyższy temat i twierdzą, że wbrew niejednokrotnym napomnieniom rządu sowieckiego nie zlikwidowano szkodliwej konkurencji wzajemnej prowadzących akcję magazynowania zboża instytucyj aprowizacyjnych. Zwrócone do tych instytucyj napomnienie zastępcy prezesa rady komisarzy ludowych Rudzutaka było ostatniem ostrzeżeniem. Instytucje aprowizacyjne powinny poczynić wszystko co od nich zależy, aby osiągnąć pomyślny zwrot swej akcji. Dalsze niepomyślnie wyniki skupu zboża nie będą tolerowane i niepowodzenie akcji uznane będzie za równoznaczne z istnieniem złej woli wśród urzędników aprowizacyjnych. Rząd sowiecki tolerować tej złej woli nie będzie. Napomnienie Rudzutaka było ostatniem ostrzeżeniem.

Izwiestja 14.IX. donoszą, że obroty targów w Niżnim Nowgorodzie, które wynosiły 125.283.000 rubli w 1927 r. wyniosły w r. b. 200.113.000 rubli.

Izwiestja 14.IX. donoszą, że prezydium centralnej rady gospodarstwa krajowego ZSRR. zatwierdziło plan orientacyjny rozwoju przemysłu ZSRR. w 1928/29 roku gospodarczym. Plan ten przewiduje powiększenie ogólnej produkcji przemysłu sowieckiego o 20,1%, dokonanie inwestycji wartości 1.649,7 milionów rubli, wydatkowanie 319,9 milionów rubli na elektryfikację ZSRR., powiększenie liczby zatrudnionych w przemyśle robotników o 100 tysięcy osób, obniżenie kosztów produkcji o 5,9%, obniżenie cen hurtowych na wyroby przemysłu sowieckiego o 1,1% oraz ustala wysokość preliminowanych dochodów rocznych przemysłu na 1,152 milionów rubli, z których 725 milionów rubli przekazanych będzie skarbowi sowieckiemu. Pismo zaznacza, że w bieżącym roku gospodarczym dochody przemysłu sowieckiego nie przewyższą 740 milionów rubli.

Ekonomiczeskaja Żizń 4.IX. donosi ze Stawropola na Kaukazie północnym, iż w okręgu Stawropolskim ukazali się liczni kupcy z Astrachania. Kupcy ci kupują od producentów zboża pszenicę, płacąc 12 rubli za pud, czyli o 4 i pół rubla powyżej ceny urzędowej. Wobec istnienia takiej koniunktury posiadacze zapasów zboża wstrzymują się od sprzedaży tych zapasów sowieckim państwowym instytucjom aprowizacyjnym.

NOTATKI I INFORMACJE.

RÓŻNE.

Izwiestja 15.IX. podają, że wielki pożar zniszczył część gmachu szkoły wojskowej „Wystrel“ w Moskwie. Powody pożaru badane są przez GPU.

Izwiestja 14.IX. donoszą, że w okręgu Barnaulskim „kułacy“ dokonali napadu na komunistyczne gospodarstwo kolektywistyczne „Krasnyj Pachar“, ranili kilku członków tego kolektywu, połamali maszyny rolnicze i t. p. Ośmiu uczestników napadu aresztowano.

Izwiestja 14.IX. ogłaszają art. sekretarza C. K. W. sowieków BSRR Hackiewicza w sprawie zwołania trzeciej sesji tego C. K. W. w Mińsku. Omawiając zwołanie tej sesji, Hackiewicz podaje, że jej porządek dzienny obejmować będzie w pierwszym rzędzie kwestję rozpatrzenia i zatwierdzenia preliminarza budżetowego BSRR na 1928/29 rok. Następnie zajmie się sesja sprawozdaniem z wykonania budżetu państwowego SZRR na 1926/27 rok, kwestją podniesienia poziomu oświaty ludowej w BSRR oraz zagadnieniem budowy wielkiej elektrowni „Osinstroj“. Specjalna komisja dla dokonania przekładów dzieł Lenina na język białoruski złoży podczas sesji C. K. W. swe sprawozdanie.

Izwiestja 11.IX. donoszą, że w najwyższej radzie związków zawodowych w Moskwie odbyła się narada w sprawie akcji przeciwireligijnej w organizacjach związkowych. Narada wypowiedziała się za koniecznością bezwzględnego tępienia nastrojów religijnych wśród członków sowieckich związków zawo-

wych oraz za obowiązkowem wprowadzeniem agitacji przeciwireligijnej do wszystkich koncertów, wieczorów literackich i t. p. w organizacjach związkowych.

Raboczaja Moskwa 5.IX. donosi, że w Józepolu w U SRR rozpoczął się proces członków sekty „inkentjenowców“, którym zarzuconae jest wprowadzanie w błąd ludności oraz przestępstwa kryminalne. Jako biegłego w tej sprawie wezwano byłego biskupa prawosławnego, który zrzekł się swej godności biskupiej.

Raboczaja Moskwa 5.IX. podaje z gubernji Tambowskiej wiadomość o zamordowaniu korespondenta sowieckiego pisma „Borisoglebskij Pachar“ Swiridowa. Morderstwa dokonano z pobudek kontrrewolucyjnych. Mordercy odcięli zabitemu nos i uszy i przestrzelili mu płuca.

Siedogdnia 12.IX. podaje, że rząd Jugosławji utworzył w Białogrodzie rosyjski Instytut Naukowy, którego dyrektorem będzie prof. Struwe. Instytut prowadzić będzie zakrojoną na szeroką skalę akcję pomocy uczonym rosyjskim na emigracji.

Wozroźdenje 11.IX. donosi o poważnej chorobie bylej rosyjskiej cesarzowej wdowy Marji Teodorówny.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Krasnaja Armja, 1.IX. Na placu Łańcuckiego (pamiętniki członka polskiego Z. M. K.). — 4.IX. Komedja polskich tendencyj pokojowych.

Wozroźdenje, 12.IX. Rosjanie w Polsce (korespondencja z Warszawy). O organizacji „Bratstwo Russkoj Prawdy“ (oświadczenie Chrennikowa i Gaponowa z Warszawy).

